

REFERAT

Tema for møte: **Samordningsgruppen for geografisk informasjon**
Tid og sted: **19.mai 2022, Kartverket Oslo**
Referent: Kartverket v/sekretariatet
Kopi til: Kommunal- og distriktsdepartementet

Til stede:

Anne Guro Nøkleby	Kartverket, stedfortreder for Erik Perstuen
Anne Kjersti Briskerud	Kongsvinger kommune/KS
Atle Dale Moen	Statens vegvesen
Einar Jensen	Kartverket/Geovekstforum
Frode Brattas	Trøndelag fylkeskommune/KS
Frode Skjævestad	Kystverket
Hildegunn Norheim	NIBIO
Ingunn Limstrand	Miljødirektoratet
Jørn Undelstvedt	SSB
Eli Øydvin	NVE
Øyvind Martinsen	Forsvaret

På Teams:

Rolf Bekkhus	Oslo kommune (KS/Storkommunegruppa)
Bjørn Ove Grøtan	NGU (stedfortreder for Kjersti Løvseth Ruud)

Ikke til stede:

Svein Olav Mjelve	Telenor
Torbjørn Kravdal	NTNU Gjøvik
Kjersti Løvseth Ruud	NGU
Kristin Lind	Energi Norge
Mats Berg	Politiet
Per Vallner	Statsforvalteren i Oslo og Viken

Gjester

Espen Dennis Kristoffersen	Kommunal- og distriktsdepartementet
Glenn Widenhofer	Menon
Gjermund Lanestedt	Agenda Kaupang
Kjersti Nordskog	Agenda Kaupang
Per Erik Opseth	Kartverket/Geosats2024

Andre deltakere:

Njål Tengs Abrahamsen	Kartverket Sjø
Bjørge Stavik	Kartverket/Plandataforum
Iren Andersen	Kartverket/Temadataforum
Marianne Berg Sæther	Kartverket, IT Standardisering (på Teams)

Sekretariat:

Arvid Lillethun	Kartverket (Land/Infrastrukturavdelingen)
Erik Perstuen	Kartverket (på Teams)
Sissel Skovly	Kartverket (Land/Geodatakoordinatorseksjonen)

AGENDA:

09.00 – 09.15 Administrative saker

- Gjennomgang av referat fra møtet 16.februar og oppfølgingspunkt - *Anne Guro Nøkleby*

09.00 – 10.00 Sak 08/2022 ODD-høringen (informasjon) – *Espen Dennis Kristoffersen*

Informasjon om søknad EU-prosjekt – *Arvid Lillethun*

10.00 – 10.15 Pause

10.15 – 12.00 Sak 09/2022 Strategi og handlingsplan (informasjon)

- Informasjon og dialog om midtveisevalueringen – *Glenn Widenhofer, Menon*
- Oppfølging av tiltak 1 – informasjon om kjernedatautredningen – *Gjermund Lanestedt, Agenda Kaupang*

12.00 – 12.45 Lunsj

12.45 – 13.30 Sak 09/2022 forts

- Oppfølging av tiltak 12 – Gjenbruk – utredning – *Kjersti Nordskog, Agenda Kaupang*
Juridisk rapport – *Arvid Lillethun, Kartverket*

13.30 – 13.45 Sak 10/2022 Løypemelding finansiering

- Finansiering av fellesløsninger – hva skjer videre? - *Anne Guro Nøkleby*
- Etablering av arbeidsgruppe som en videreføring av tiltak 28 – status – *Anne Guro Nøkleby*

Hva tenker Kartverket om og hva betyr rapportene fra:

- Riksrevisjonens rapport – [«Myndighetenes arbeid med klimatilpasning av bebyggelse og infrastruktur»](#)
- NOU – [«Gjerdrumrapporten»](#)

13.45 – 14.00 Pause

14.00 – 14.45 Sak 11/2022 Løypemelding GEOSATS - *Per Erik Opseth, Kartverket*

Løypemelding Geosats 2023/2024

14.45 – 15.00 Eventuelt og neste møter

Skisporet – sak fra Trøndelag fylkeskommune

Beredskap – utredning for en eventuell søknad

Nasjonalt handlingsplan for innføring av OGC-APIer

REFERAT:

Administrative saker

Gjennomgang av referat fra forrige ordinære møte – 16.februar 2022

Vedtak:

Samordningsgruppen godkjente referatet fra møtet 16.februar 2022.

Status aktuelle oppfølgingspunkt fra forrige ordinære møte:

Oppfølging av de underliggende fagfora - saken tas opp på senere møte.

Årsrapporten 2021 Handlingsplan til nasjonal geodatastrategi gjøres tilgjengelig for Nasjonalt geodataråd ifm neste møte 31.mai.

Sak 08/2022 ODD-høringen

Espen Dennis Kristoffersen, KDD

Se presentasjon i Teams

Det ble orientert om gjennomføringen av det åpne data-direktivet i norsk rett.

Direktivets viktigste formål:

Fremme bruken av offentlige åpne data og stimulere til innovasjon av produkter og tjenester, bl.a. gjennom å:

- Redusere markedsadgangsbarrierer
- Øke tilgjengeligheten av data
- Minimere risikoen for overdreven first-mover fordeler
- Øke forretningsmulighetene

Geografiske data er framhevet i tema "geospatial", men inngår i betydelig grad i 4 av de 6 tematiske kategorier som er omfattet av direktivet. Det som opptar Samordningsgruppen mest ift direktivet, er bestemmelser knyttet til gratis data, innsnevring av krav knyttet til marginalkostprising, samt definisjonen av data med høy verdi og bestemmelsene som vil berøre disse.

Datasett som defineres som høy-verdi-data skal være maskinleselige, som hovedregel gratis tilgjengelig, utlevert via API (evt massenedlasting der det er relevant). Dette kan føre til utfordringer med finansiering av data som omfattes.

Notat fra KDD er publisert og direktivet er nå på høring - høringsfristen er 5.juli 2022.

Samordningsgruppens kommentarer og spørsmål:

- Dette er en problemstilling hvor vi sikter oss mot et bevegelig mål. På den ene siden er det ønskelig at data defineres som høy-verdi-data, men på den andre siden mister man finansieringsmulighetene.
- Hvilke geografiske datasett vil bli høy-verdi-data? Er FKB-data og ortofoto aktuelle kandidater?
- Geovekst-samarbeidet vil gi eget høringssvar
- Høringssvar fra kommuner i Geovekst og storkommuner bør sammenfalle

EU-søknad: «Public Sector Open Data for AI

Arvid Lillethun, Kartverket

Se bakgrunnsnotat

Det ble gitt en kort orientering om prosjektsøknaden som ble sendt i midten av mai.

Arbeidet understøtter implementering av høy-verdi-data i tråd med ODD-direktivet.

Kartverket har ledet arbeidet i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet, Kystverket og Vegvesenet. Søknaden gjelder for perioden 2023-2025 (varighet 3 år).

Sak 09/2022 Strategi og handlingsplan

Informasjon om midtveisevalueringen av nasjonal geodatastrategi

Glenn Widenhofer, Menon

Se presentasjon i Teams

Menon gjennomfører en midtveisevaluering av nasjonal geodatastrategi på oppdrag for Kommunal- og distriktsdepartementet.

Formålet med evalueringen er:

- Kartlegge og vurdere geodatastrategien i lys av evalueringsspørsmålene og målene så langt
- Komme med anbefalinger og mulige justeringer av strategien

Arbeidet er i kartlegging- og informasjonsinnhentingfasen. Metodikken for dette er innhenting av offentlig informasjon, dybdeintervjuer og spørreundersøkelse. Aktørbildet ble presentert. Menon ønsker innspill på andre aktuelle aktører enn de som er presentert.

Spørreundersøkelsen sendes til

- Eiere av tiltak i handlingsplanen
- Rådgivende fora og grupper i økosystemet
- Kommuner og fylkeskommuner
- Medlemsbedrifter i Geomatikkbedriftene

Den sendes til én person i hver virksomhet. Menon gir Samordningsgruppen en oversikt over hvem.

Det ble presentert noen innledende betraktninger etter dybdeintervjuene så langt.

På spørsmål fra gruppen om handlingsplanen også skal evalueres, mener Menon at effekten av nasjonal geodatastrategi er ikke mulig å måle uten å vurdere handlingsplanen også.

Samordningsgruppens kommentarer og spørsmål:

- FoU-sektoren savnes i aktørbildet
- Strategien bør sammenliknes med andre strategier som har kommet i etterkant
- Har Kartverket for stor plass i handlingsplanen?
- Resultatet av evaluering bør gi svar på om det er gjort de riktige prioriteringene for å sikre økt bruk – har den ønsket kraft?
- KDD er oppdragsgiver til evalueringen – vil den bli åpen og tilgjengelig?

Oppfølging av tiltak 1 - informasjon om kjernedatautredningen (samfunnsanalyse)

Gjermund Lanestedt, Agenda Kaupang

Se presentasjon i Teams og bakgrunnsnotat

Bakgrunn for utredningen:

- Nasjonal geodatastrategi: prioriterte data skal være avklart, finansiert og etablert
- Det er definert et tiltak i handlingsplanen til nasjonal geodatastrategi: *Tiltak 1 – Identifisere kjernedata i infrastrukturen*
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gjennom tildelingsbrevet til Kartverket for 2022 bedt om fokus på gjennomføring av tiltaket

Oppdraget fra Kartverket er i stikkord å utrede kriterier og krav for data, klargjøre begreper (kjernedata/ grunndata), vurdere finansiering, organisering, styring og juridiske rammebetingelser. I det arbeidet vil Agenda Kaupang se på hvordan konseptet håndtert i andre land, Sverige og Danmark, som har kommet lenger i dette arbeidet og videre involvere relevante aktører og en referansegruppe. Kartverkets eget prosjekt med brukere og dataleverandører for å vurdere gap og utfordringer innen relevante tema (temaanalyse), vil også sees i sammenheng.

Sverige har definert noen grunndataansvarlige myndigheter - domeneansvarlige. Dette er kanskje veien å gå for å sikre et samlet ansvar for dataene definert innenfor et domene. Utfordringen er at geografiske data er enorme og komplekse data.

Oppsummert:

- Samfunnet er mer og mer avhengig av data. Det blir stadig viktigere å sikre de data som er særlig viktige for samfunnets prosesser.
- Vi må identifisere hva som er «**viktig**», og hvilke av samfunnets prosesser som skal prioriteres: hvilke kriterier skal vi legge til grunn?
- Det å defineres som grunndata/kjernedata vil måtte innebære spesifikke krav til:
 - Innsamling, forvaltning og vedlikehold – for nødvendig kvalitet, og infrastruktur for dette
 - Infrastruktur og tjenester for tilgjengeliggjøring/distribusjon
 - Finansiering og governance som sikrer en effektiv og robust data-verdikjede

Endelig rapport skal leveres Kartverket midt i oktober.

Samordningsgruppens kommentarer og spørsmål:

- Kjernedataene må forankres «til-tops». Dette fordi det innebærer finansiering, organisering, prioritering og juridiske utfordringer. Kjernedata skal være bærebjelken som sektordata skal koble seg på
- Dataeierne må være involvert hele veien. Kan ha store konsekvenser for dem.
- Fellesløsningene er viktig
- Hva er koblingen mellom kjernedata og høy-verdi-data?

Videre oppfølging:

Samordningsgruppens representanter skal bidra aktivt med innspill inn mot samfunnsanalysen og temaanalysen.

Andre etater og aktører blir involvert av Agenda Kaupang.

Oppfølging av tiltak 12 – Gjenbruk av data innsamlet etter offentlig krav – ferdig utredning

Kjersti Nordskog, Agenda Kaupang

Se presentasjon i Teams og bakgrunnsnotat

Målsetting for prosjektet:

- Gi en overordnet beskrivelse av gjenbruk som en del av digitaliseringspolitikken og nasjonale digitaliseringsstrategier, status og muligheter
- En beskrivelse av nåsituasjonen
- Kartlegge og beskrive mottakssystemer
- Analysere utfordringer og gap knyttet til innsamling av data
- Gjøre grove gevinstvurderinger av mulighetene som ligger i bedre systemer for gjenbruk av data innsamlet etter offentlig krav.
- Presentere forslag til tiltak knyttet til utfordringene som er identifisert

Metoden som er brukt er intervjuer og dokumentstudier. Det har vært fokus på data innsamlet for planprosesser etter plan- og bygningsloven og prosesser for vindkraftutbygging etter konsesjonsloven.

Funnene er ikke så «oppsiktsvekkende», men viktig å få dokumentert. De er knyttet til:

- Databruk i offentlige prosesser
- Egne kartlegginger
- Mottak av data

Det blir i utredningen pekt på flere utfordringer for gjenbruk av data. Utredningen kommer med en rekke forslag til tiltak – fordelt på aktørene:

- Staten
- Kartleggere
- Bestillere
- Dataeiere
- Brukere

Samordningsgruppens kommentarer og spørsmål:

- Bestillekompetansen er utfordrende i mindre miljøer. Dette er mye av årsaken til at data går tapt.
- Det bør utarbeides utkast til avtaler som kommuner og små aktører kan benytte ifm oppdrag. Oppdragsgivere skal være rettighetshaver til data.
- Det er mye jus som må avklares – hvem har ansvar hvis feil data brukes?

Videre oppfølging:

Det skal etableres en arbeidsgruppe for å fordele og prioritere oppgaver/tiltak.

Samordningsgruppens representanter skal sende inn forslag til medlemmer. KS må være representert.

Sak 10/2022 Løypemelding finansiering

Anne Guro Nøkleby, Kartverket

Se presentasjon i Teams og bakgrunnsnotat

Finansiering av fellesløsninger

Den geografiske infrastrukturen skal utvikles – GI2.0. Men det ligger utfordringer knyttet til finansiering av dagens infrastruktur som kan påvirke veien fram til skissert målbilde. De aller fleste fellesløsningene har ingen forutsigbar finansiering pr i dag.

Samtidig påpeker Gjerdrum-rapporten (NOU – På trygg grunn) hvor viktig det er med enkel tilgang til oppdaterte data. Det samles mye viktige data som ikke er tilgjengelig for bruk som kunnskapsgrunnlag i beslutninger i viktige samfunnsprosesser.

Rapporten «Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring» gir også et bilde av mangelfull kartlegging og manglende kompetanse for å få oversikt over status i klimatilpasningen og om bruk av virkemidler i klimatilpasningsarbeidet.

Kartverket arbeider nå med en situasjonsbeskrivelse rundt de økonomiske utfordringene med fellesløsningene som vil være underlag for videre påvirkningsarbeid, nå først på etatsstyringsmøtet til Kartverket 7.-8. juni.

Veien videre:

Det er behov for avklaring både på kort og lang sikt. Den pågående midtveisevalueringen kan gi oss noen «knagger» som dette kan kobles til. Samtidig er rammebetingelsene for offentlige data i endring gjennom pågående arbeid med implementering av EU-direktiv i norsk lov. Her tenkes spesielt på ODD-direktivet. Målet er robuste og brukervennlige fellesløsninger som vil gi en mer samordnet forvaltning av viktige data.

Videre oppfølging:

Basert på Kartverkets utkast til disposisjon og innhold i en situasjonsbeskrivelse av sentrale fellesløsninger, oppfordrer Kartverket representantene til å bidra med innspill og argumenter i den videre prosessen.

Etablering av arbeidsgruppe som en videreføring av tiltak 28 - status

Erik Perstuen, Kartverket

Se presentasjon i Teams og bakgrunnsnotat

Kartverket har gjennom sitt tildelingsbrev i 2022 fått i oppgave å etablere en arbeidsgruppe som kan jobbe med problemstillinger og utfordringer knyttet til samarbeids- og finansieringsmodeller i tråd med anbefalingene fra Geodatarådet.

Det har vært behov for interne avklaringer i Kartverket, men i samarbeid med Agenda Kaupang utarbeides det nå et grunnlag for dialog i en arbeidsgruppe. Målet er en bredt sammensatt gruppe etablert før sommeren med et første møte etter sommeren.

Sak 11/2022 Løypemelding GEOSATS

Per Erik Opseth, Kartverket

Se presentasjon i Teams og bakgrunnsnotat

I juni 2021 ga Nasjonalt geodataråd et råd til KDD hvor det anbefales en etablering av et nasjonalt program for utvikling av geografisk infrastruktur. Sammen med målet om at Norge skal bli ledende i bruk av geografisk informasjon, danner det bakgrunnen for satsingen Geosats.

Det har kommet tydelig fram i arbeidet at fellesløsningene som ny struktur skal bygges på, har betydelig utfordringer knyttet til finansiering for drift, vedlikehold og videre utvikling både på kort og lang sikt. Men ambisjonene strekker seg langt utover fellesløsningene, så finansiering må sikres i alle ledd.

Det er foreløpig ikke gitt signaler fra KDD om midler til Geosats23. For å kraftsamle satsingen, velger man å dra med seg tiltak 1 i Geosats 23 – Forebygge konsekvenser av ekstremvær – inn i Geosats24. For de andre tre tiltakene er veien videre ikke helt avklart, men det kan være aktuelt å dra dem inn i forskningsprosjekter som det søkes midler om. Dette må flere enn Kartverket bidra til.

Satsingen kalles nå bare Geosats og følgende tiltak «er med» videre:

Tiltak 1: Endringer i klima setter nye og høye krav til et felles kunnskapsgrunnlag

Tiltak 2: Behovet for å redusere klimagassutslipp gjør at vi må ha kontroll med klimaregnskapet (blå- og grønnstrukturkart)

Det foreslås også å satse på et ytterligere tiltak –

Tiltak 3: Forenkle dataflyten inn og ut av kommunens systemer

Samordningsgruppens kommentarer og spørsmål:

- Selv om data, tjenester og analyser blir bedre og enklere tilgjengelig i kommunens systemer, kreves det fortsatt at det utøves skjønn. Her er det varierende kompetanse i kommunene.
- Enhetlig analyse av data vil være god hjelp på veien for bedre beslutninger. I dag forholder kommunene seg til mange forskjellige analyser – stort sett utformet av systemleverandører.
- Det er initiativer i mange sektorer nå. Vi må passe på å ikke løpe i beina på hverandre. Det er vanskelig å si nei til gode initiativ, men samtidig har man ikke kapasitet til å si ja.

Videre oppfølging:

På veien mot en Geosats 24-søknad kan det være behov for å drøfte ulike temaer med Samordningsgruppen, og da særskilt knyttet til tiltak 3 - *Forenkle dataflyten inn og ut av kommunens systemer* som Dette temaet vil bli behandlet på neste møte i Samordningsgruppen. Dataflyten vil da knytte seg særskilt til data som inngår i tiltak 1 og 2.

Sak 12/2022 Informasjonssaker

Det ble ingen tid til diskusjon på de følgende punktene. Kun er kort info om hva saken gjelder.

A. Skisporet

Frode Brataas, Trøndelag fylkeskommune

Det er ønskelig å få skiløyper inn i kommunale- og fylkeskommunale innsynsløsninger. Det er flere aktører som sitter på slike data, men det er utfordrende å få tilgang til disse gratis – selv om det er oppdragsgiver som ønsker tilgangen. Dette gjelder først og fremst data fra Skisporet.

B. Beredskap – utredning/beslutningsgrunnlag om en mulig større søknad

Arvid Lillethun, Kartverket

Se bakgrunnsnotatet

C. Nasjonal handlingsplan for innføring av OGC-apper

Arvid Lillethun, Kartverket

Se bakgrunnsnotatet

Eventuelt

Ingen saker på eventuelt.

Neste møter

Ordinært møte 15.september, fysisk i Oslo